

درس ۱۱ نهم

۱- اوضاع کشور پس از سقوط سلسله صفوی چگونه بود؟

در پی تسلط افغان ها بر اصفهان و برکناری و قتل شاه سلطان حسین صفوی، ایران **گرفتار تجزیه و تفرقه شد**.

افغان ها توان حکومت بر سراسر ایران را نداشتند. به همین دلیل، **در گوشه و کنار کشور مدعیانی سر برآوردند**.

روسیه و عثمانی نیز با استفاده از آشفته‌گی اوضاع، قسمتهایی از **شمال و غرب ایران** را اشغال کردند.

۲- نادر چگونه به قدرت رسید و چه سلسله ای را بنیان نهاد؟

در اوضاع آشفته کشور، **نادر** که سرداری از **ایل افشار** بود، برای نجات ایران به یکی از **شاهزادگان صفوی پیوست**. او و سپاهیان، **نخست افغان ها را سرکوب و تار و مار کردند و سپس نیروهای روسیه و عثمانی را از ایران بیرون راندند**. نادر پس از این پیروزی ها، **خاندان صفوی را کنار زد و خود بر تخت شاهی نشست**. بدین ترتیب، سلسله افشاریه پایه گذاری شد.

۳- نادر شاه افشار چند سال حکومت کرد و چرا به هند لشکر کشید؟

بیشتر دوره **دوازده ساله** پادشاهی نادر به **نبرد** با بیگانگان و فرونشاندن شورشهای داخلی گذشت. **نادرشاه در تعقیب گروهی از افغان های شورشی که به هندوستان گریخته بودند، به آن کشور لشکر کشید. او تا دهلی پیش رفت و با غنیمت های بسیار به کشور بازگشت**.

۴- تصمیم نادرشاه افشار برای تبدیل ایران به یک کشور یکپارچه و قدرتمند چه بود.

برای اینکه بتواند از استقلال و تمامیت سرزمینی خود **در برابر دشمنان دفاع کند**. وی از موقعیت حساس خلیج فارس و اهمیت نیروی دریایی آگاه بود؛ از این رو، برای **تأسیس نیروی دریایی ایران در خلیج فارس**، کارهایی انجام داد اما این کارها با مرگ او متوقف شد.

۵- چه چیز سبب قتل نادرشاه افشار توسط فرماندهان سپاهش شد؟

نافرمانی ها و شورش های پیاپی در سالهای پایانی حکومت نادر، **تأثیر روحی و روانی نامطلوبی بر او گذاشت**. او که نسبت به اطرافیان و سرداران خود بدگمان شده بود، رفتارهای خشونت آمیز و بی رحمانه روی آورد. فرماندهان سپاه نادرشاه که از جان خود می ترسیدند، او را به قتل رساندند.

۶- اوضاع ایران پس از قتل نادر چگونه بود؟

به دنبال قتل نادرشاه، ایران بار دیگر به **صحنه جنگ حاکمان محلی و سران ایلها** تبدیل شد و ناآرامی و آشوب سراسر کشور را فراگرفت. از قلمرو پهناوری هم که نادرشاه بر آن فرمان می راند، **فقط خراسان در اختیار شاهرخ، نوه او، باقی ماند**.

۷- چه کسی سلسله زندیه را پایه گذاری کرد، چه لقبی داشت و چگونه حکومت می کرد؟

سرانجام، **کریمخان از ایل زندیه**، با پیروزی بر دیگر مدعیان حکومت، برای مدتی به درگیری ها و نزاع های داخلی پایان بخشید. او حکومت بخش بزرگی از ایران به **جز خراسان** را به دست گرفت و سلسله زندیه را بنیان گذاشت. کریم خان به جای عنوان شاه، **لقب وکیل الرعایا** یعنی نماینده مردم را برای خود برگزید. او با ملایمت و **مهربانی** با مردم رفتار می کرد، به **صلح، آسایش و آرامش عمومی** اهمیت می داد و می کوشید با استفاده از شیوه های مسالمت آمیز، از بروز ناامنی و شورش های داخلی جلوگیری کند.

۸- کریم خان زند چند سال حکومت کرد و در زمان وی چه بناهایی ساخته شد؟

دوران فرمانروایی کریم خان **سی سال** طول کشید. در این دوران، **ثبات و آرامش نسبی** در سراسر کشور به وجود آمد و در نتیجه، **اوضاع اجتماعی و اقتصادی** بهتر شد. در این زمان، بناهای مهمی مانند **بازار وکیل، مسجد وکیل، حمام وکیل و ارگ کریم خان** در شیراز، **پایتخت زندیه**، ساخته شد و **فعالتهای علمی و فرهنگی** در آن شهر رونق گرفت. با مرگ وکیل الرعایا، افراد خاندان او برای کسب قدرت با یکدیگر درگیر شدند و بار دیگر جنگ داخلی کشور را فرا گرفت.

۹- آقامحمد خان قاجار چگونه به قدرت رسید؟

ایل قاجار یکی از ایل های **ترک تبار** ایران بود. رئیس این ایل پس از کشته شدن نادرشاه مدعی حکومت ایران شد اما از کریمخان زند شکست خورد و به قتل رسید. پسر او، **آقامحمدخان**، پس از مرگ کریمخان تلاش برای رسیدن به حکومت را آغاز کرد. او پس از مدتی جنگ و گریز، **لطفعلی خان**، **آخرین فرمانروای زندیه** را شکست داد و به قتل رساند. همچنین، **مردم کرمان** را به دلیل پناه دادن به لطفعلی خان، بی رحمانه مجازات کرد.

۱۰- دوره حکومت فتحعلی شاه با شروع نفوذ چه کشورهایی در ایران همزمان شد؟

پس از آنکه آقامحمدخان به دست خدمتگزارانش کشته شد، **برادرزاده او، فتحعلیشاه**، به قدرت رسید. دوره حکومت فتحعلی شاه، همزمان با آغاز نفوذ و دخالت گسترده کشورهای **روسیه، انگلستان و فرانسه** در ایران بود.

۱۱- علل تغییرات در اروپا همزمان با روی کار آمدن قاجاریه که سبب افزایش رقابت استعماری آنان شد چه بود؟

انقلاب صنعتی که از **انگلستان آغاز شد** و در اروپا گسترش یافت. و نیروی ماشین و ابزارهای صنعتی جای نیروی انسان و ابزارهای دستی را در تولید گرفت. ازاینرو، **سرعت و میزان تولید افزایش یافت**.
انقلاب صنعتی موجب **شکوفایی اقتصادی و افزایش قدرت نظامی و سیاسی** کشورهای اروپایی شد و توجه آنها را به سوی کشورهایی که **مواد اولیه یا بازار مصرف** مناسبی داشتند، جلب کرد.

۱۲- روسیه از چه زمانی قدرتمند شد و پس از آن چه اهدافی را دنبال کرد؟

بعد از فرمانروایی **پتر** و در نتیجهٔ برنامه ها و فعالیت های او به کشوری قدرتمند و استعمارگر تبدیل شد. پس از آن نیز با حمله به کشورهای همسایه، قلمرو خود را گسترش داد.
یکی از اهداف استعماری این کشور **رسیدن به آبهای آزاد و گرم خلیج فارس و اقیانوس هند** بود.

۱۳- عهدنامه گلستان چرا میان ایران و روسیه بسته شد و به موجب این قرارداد کدام مناطق از ایران جدا شد؟

در زمان **فتحعلی شاه**، روسیه با ارتشی مجهز به سلاح های جدید و آشنا با فنون جنگی تازه به قلمرو ایران در **قفقاز** حمله کرد. سپاه ایران با جنگاوران ایلهای مختلف ولی با سلاح های ابتدایی به مقابله پرداخت. سرانجام

پس از ده سال ،روسیه پیروز شد و عهدنامه گلستان را به ایران تحمیل کرد وبه موجب آن، ایالت‌های گرجستان و داغستان و شهرهای باکو و گنجه از حاکمیت ایران خارج شدند و تحت حاکمیت روسیه قرار گرفتند

۱۴- چرا عهدنامه ترکمنچای میان ایران وروسیه بسته شد و چه مفادی داشت؟

جنگاوران ایل ها و نیروهای داوطلب مردمی برای جبران عهدنامه گلستان با فتوای علما به سرعت مناطق اشغال شده را آزاد کردند روسیه با تمام قوا وارد جنگ شد و با شکست دادن سپاه ایران، عهدنامه ترکمان چای را که ننگین تر از قرارداد گلستان بود به کشور ما تحمیل کرد. بر اساس آن سرزمین های ایرانی شمال رود ارس به تصرف روسیه درآمد؛ ایران از کشتی رانی در دریای مازندران محروم گردید و مجبور به پرداخت غرامت شد.

۱۵-مهمترین هدف انگلستان از رابطه با حکومت قاجار چه بود؟

جلوگیری از دسترسی کشورهای رقیب به هندوستان (مهمترین مستعمره انگلستان) از طریق ایران

۱۶- تعهدات ایران و انگلستان در عهدنامه های مرتبط با موضوع هند در زمان فتحعلی شاه چه بود؟

بخشی از مفاد عهدنامه مفصل که در سال ۱۲۲۷ ق میان ایران و انگلستان بسته شد:

-حکومت قاجار تعهد کرد که به هیچ کشوری اجازه ندهد از خاک ایران به هندوستان لشکرکشی کند .

-انگلیسی ها نیز متعهد شدند که در صورت حمله کشورهای دیگر به ایران، به حکومت قاجار کمک های مالی و نظامی کنند.

-اگر میان دولت ایران و طوایف افغان اختلاف و نزاعی صورت گرفت دولت انگلستان مداخله نخواهد کرد.

۱۷- افغانستان و بخشی از سیستان و بلوچستان چه زمانی از ایران جدا شد؟

انگلستان در طول جنگ های روسیه با ایران، به تعهدات خود عمل نکرد .این کشور، در دوران محمدشاه و ناصرالدین شاه با لشکرکشی به خلیج فارس و حمله به جزایر و بنادر ایران، حکومت قاجار را مجبور کرد که به جدایی افغانستان از ایران رضایت دهد. انگلیسی ها همچنین ناصرالدی ن شاه را وادار کردند که با جدایی

قسمت شرقی سیستان و بلوچستان از ایران موافقت کند. علاوه بر اینها، تعدادی از جزایر ایرانی خلیج فارس را اشغال و به پایگاه نظامی خود تبدیل کردند.

۱۸- مفاد عهدنامه پاریس چه بود؟

بخشی از مفاد عهدنامهء پاریس که در سال ۱۲۷۳ ق میان ایران و انگلستان بسته شد:

دولت ایران از هر نوع ادعای حاکمیت نسبت به هرات و سایر قسمت های افغانستان دست برداشته و متعهد می گردد که از مداخله در امور آن سرزمین خودداری نماید].

پس از آنکه دولت ایران نیروهای خود را از هرات خارج کرد و سفیر انگلستان را پذیرفت، دولت انگلیس نیروهای خود را از سواحل و بنادر ایران خارج می کند

@motaleatsp95-96 & @sajadpoudineh

@motaleatsp95_96

بی نظیرترین و تخصصی ترین کانال مطالعات اجتماعی متوسطه اول

@sajadpoudineh